

AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET” HIVATALOS KÖZLÖNYE

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

A FÖLDMIVELÉSÜGYI MAGYAR KIR. MINISTERIUM TÁMOGATÁSÁVAL

KIADJA: AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET” BUDAPESTEN,
IX. ker., Üllői-ut 25. sz. (Köztelek.)

SZERKESZTI: LANDGRAF JÁNOS, ORSZ. HALÁSZATI FELÜGYELŐ
Budapest, V., Báthory-utóza 19. sz.

Az „Országos Halászati Egyesület” tagjai ingyen kapják.

Nem tagoknak előfizetési díj: Egész évre 6 K. Félévre 3 K.

HIVATALOS RÉSZ.

A m. kir. földművelésügyi miniszter a **tokaj-nagyhalászi tiszai halászati társulat** keretének a Bodrog folyó Tokaj nagyközség felső határától a Tiszába ömlésig terjedő szakaszára történt kiterjesztése következtében módosított társulati alapszabályokat és üzemtervet 1903. évi 5810. sz. a. jóváhagyta.

A Poprádvölgyi halászati társulat feladatáról.

Hazánk kiterjedt vízhálózatának tulnyomó része tudvalevőleg a Fekete-tenger vízgyűjtőjéhez tartozik. Csupán a Poprád és mellékfolyói képeznek kivételt, mint a melyek az Északi-tenger vízvidékéhez tartoznak. Ez a jellemző vízrajzi különbség a halfaunában is észrevehető, mivel a halak elterjedése egészben a tengerekhez igazodik. Míg ugyanis a délre törő Dunát és mellékfolyóit a tokfélék jellemzik, addig az ellenkező irányba folyó Poprád a lazacot vallhatja sajátjának. Más szóval a magyar vizekben ez a fejedelmi hal egyedül a Poprádban honos.

Éppen ez a körülmény teszi a Poprád halászatát jelentőssé s ad az ennek emelésére irányuló tevékenységnek kiváló, mondhatnám országos fontosságot. Mint a halak általában, a lazac is szemlátomást apad s ha nem igyekezünk céltudatos munkássággal ennek elejét venni, idestova még hirmondója sem marad a régi bőségnek. Legfőbb ideje tehát annak, hogy mentjük a mi még menthető. Az ezzel járó munka már csak azért sem vesztet kárba, mert a lazacson kívül a pisztrángnak, a pérhalnak, a szivárványos-pisztrágnak, szóval mindazon fajtáknak hasznára lesz, a melyekkel a lazac nálunk együtt él.

Ismeretes a lazac sajátos életmódja. A folyók forrásvidékén az u. n. *pisztrángos szintájon* ívik. A

kikelt ivadék épp oly lassan fejlődik, mint a pisztrángé. Am ha kellőképpen megerősödött, rendszerint két éves korában útra kel s levonul a tengerbe. Azonban itt is csak addig marad, míg teljesen kifejlődik, mert ha ivaréretté lesz, közönségesen a negyedik éves korban, a fajfentartás hatalmas ösztöne újra útra készíti. De ez alkalommal a tengerből a folyókba veszi útját; mint kísérletek mutatják, legszívesebben saját szülőhelyére igyekszik eljutni, a hosszú út alatt bámulatos kitartással küzdve, úgy a víz erejével, mint az útját álló sokféle akadálylyal.

Midőn itt akadályokról szólok, sietek megjegyezni, hogy nemcsak azokat értem, a melyek az ipart szegítik és természetüknél vagy alkotásuknál fogva nehezítik a lazacok útját avagy megélhetését, hanem azokat is, melyeket a lazacok vonulására számító halászok éppen ezért állítanak útjukba, hogy őket zsákmányul ejthessék. Se szeri se száma azoknak a fogóeszközöknek és szerszámoknak, a melyeket az emberi furfang azért eszelt ki, hogy mentől bizonyosabban törbe csalja a szaporítani vágyó lazacot. A birásaért folyó versenyt még nemzetközi vonatkozások is fokozzák. Ugyanis ismeretes, hogy a Poprádba igyekvő halak útja Német- és Oroszországon meg Galiczián át vezet hozzánk. Azt a lazacot, mely szerencsésen elérte Oroszországot, a német halászok elveszettnek tekintik saját nemzeti vagyonukra nézve. Hasonlóan gondolkodnak a többiek is s ezen felfogásnak szükségképpen oly fektelen versengés a következménye, hogy szinte csudával határos, ha egy-egy darab eljuthat hozzánk, illetve azon vizekbe, hol a természet örök törvényeinek megfelelően, ivadékaiknak életet adni remélt.

Am álljunk meg itt egy perczre, hogy lássuk vajjon a magyar vizekbe szerencsésen feljutott lazac, megtalálja-e azt a bizonyos ígéretföldet, a melyre ösztönénél fogva bizonyára számított, hogy ily hosszú úttal járó óriási munkára vállalkozott? Nézetünk szerint nem! A Poprád és annak mente az utóbbi 1—2 évtized alatt szintén nagyot haladt abban az általános

irányban, melyet egyszóval *kulturálisnak* szokás nevezni. Köztudomás szerint, a kultura terjedése ugyanazzal a következményekkel jár a halakra, mint a ragadozó vadakra: *rontja megélhetésüket*. Ez okon, a mai lazacok helyzete a Poprádban távolról sem olyan kedvező, mint volt őseiké. Bizonyításul az ezt előidéző okok közül csak néhányat említünk meg.

Itt vannak mindjárt a folyó és patakok árvízjárásában mutatkozó azok a nevezetes változások, melyek az erdők irtását követték.

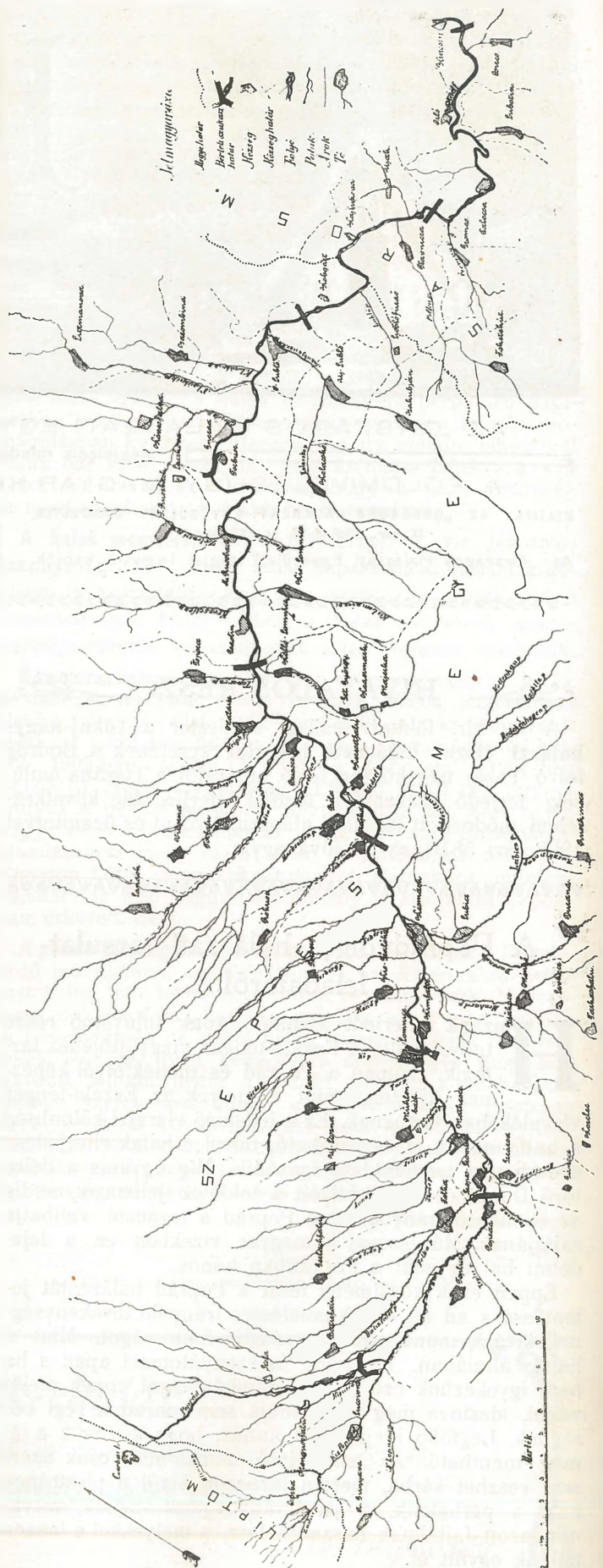
Mérsékelt magasságú, de hosszú tartamú egykori árvizeket, rövid de annál magasabb vízállások váltották fel, a melyek kisebb esőzések avagy hóolvadások után is oly veszett erővel zudulnak alá, hogy a magukkal ragadt köves hordalék elől a hal képtelen kitérni. Pusztulásuk annál bizonyosabb, mert rejtekhelyeik is megsemmisülnek s nincs a hová e veszedelem elől menekülhessenek. Továbbá a folyók és a patakok szabályozása, a vizierők kihasználását célzó gátak emelése, az ipari használatokból eredő s folyton szaporodó vízfertőzések stb. mind lényegesen rontják a halak ivási és megélhetési viszonyait. Mindezeket pedig tetőzi a nálunk is üzött rablógazdálkodás, a mely bizony a Poprád mellett is elég gyakran folyik olyan eszközökkel, a melyek egy-két asztra való halért száz és ezerszámra pusztítják az ivadékokat is.

Ugy hisszük ez a nagy vonásokban rajzolt szomorú kép is eléggé mutatja az állapotok javítására irányuló tevékenység sürgős szervezésének szükségességét. Nézetünk szerint azon kell lennünk, hogy a *lazacok védelme és okszerű óvása a Visztula egész hosszában egységesítették*. Lehetővé kell tenni, hogy minél több lazac jöhessen fel a folyó forrásvidékére; itt pedig gondoskodni kell arról, hogy azok *zavaratlanul* és tehát *eredményesen* *ívhassanak*.

A feladatnak egyik részét t. i. az ivóhalat és az ivadék védelmét nem lesz nehéz megoldani, mert hiszen a halászatról szóló 1888: XIX. t.-cz. megadja hozzá a módot, csupán azon kell lennünk, hogy a törvény vonatkozó intézkedései *végrehajtva* legyenek. A másik része a feladatnak azonban csak *nemzetközi egyezmény* alapján lesz megoldható. Sorrend szerint az előbbi fontosabb, amennyiben a nemzetközi védelemre jogosan és sikert ígérően csak akkor vélünk apellálhatni, ha saját védelmünk érvényesülését már kézzelfoghatóan igazolhatjuk.

Örömmel konstatáljuk, hogy e tekintetben eddig sem nélkülöztük egészen a társadalmi tevékenységét, azt az eszközt, a melyre szerintünk a fősúly fektetendő. A Poprádvölgyben mindig voltak a halászat ügyének oly lelkes barátai, a kik régen buzgólkodtak azon, hogy a rendszerre vált rablóhalászat helyébe az okszerű halászatot léptessék. Tudtunkal már a nyolczvanas évek elején alakult e végből a *Poprádvölgyi halászati szövetkezet*, mely állami segedelemmel Tátraházán külön halköltő telepet állított fel, hogy az ott költött ivadékkal a Poprád folyót halasítsák. Sajnos, működésük csak néhány évig tartott. Ezt követte két másik kisebb társulat, a melyik a Poprádnak csupán egy-egy mellékágát vette művelés alá. Bár úgy a Szepes-Bélai, mint a Késmárkon működő halászati társaságnak vannak sikerei, — az elsőnek köszönhető nevezetesen a szívárványos pisztrágnak a Poprádban való meghonosítása — működésük, mint helyi vonatkozású nem tett szert oly jelentőségre, a minőt a cél feltételez.

Általánossá ez a törekvés csak az elmúlt őszszel alakult *Poprádvölgyi halászati társulat* által lett, mint a mely a törvény erejénél fogva a Poprád és mellék-

A Poprád és mellékfolyóinak vázlatos helyszínrajza.

folyóinak (L. a mellékelt vázlatot) összesen 77 község határába eső, együtt 1085 kilométer hosszú vízhálózatnak valamennyi halászati jogtulajdonosát egyesíti immár, minélfogva teljesen ennek a társulatnak kezébe van letéve a Poprád-völgy halászatának jövője. Jelentősége a törvény által biztosított szervezetben rejlik, a melykinél fogva a társulati tagok többségének mindig módjában van mindazon intézkedéseket életbeléptetni és végrehajtani, a melyeket saját érdekéből folyólag a halászat védelmére és fejlesztésére nélkülözhetetlenek avagy kívánatosnak tart. Erre való nevezetesen a társulat *üzemterve*.

Az üzemterv nem egyéb, mint a helyi viszonyok alapján készült azon szabályok foglalata, a melyet a társulat a kötelekébe tartozó vizek halászatának ok- és célirányos hasznosítása végett maga léptet életbe. Benne birják tehát a halászati társulatok azon jogi alapot, a melyen a halászat értékének fokozásához igényelhető eszközök, — álljanak ezek akár a gyakorlatot érintő korlátozásokból, akár pedig az intenzívebb kibaszásra irányuló befektetésekből, egytől-egyig megvalósíthatók.

Önkényt értetődőleg, az üzemterv rendelkező része úgy az egyes jogosítottakra, mint a társulatra egyformán kötelező. Végrehajthatósága pedig azzal van biztosítva, hogy hatóságilag büntethetők, sőt büntetendők mindazok, a kik az üzemtervben foglalt korlátozásoktól eltérően halásznak. Éppen ezért kell jogérvényességéhez miniszteri jóváhagyás is. Mindezekből kiviláglik, a társulatok révén a törvény az elsősorban érdekelt halászati jogtulajdonosok munkájára számít s ezt igyekszik a cél érdekében biztosítani. De mert tudatában van annak is, hogy a halászat mai csekély jövedelmezősége mellett nem lehet költségesebb befektetésekre avagy drágább eszközök alkalmazására gondolni, ezt a tevékenységet szervező állami hatalom nem zárkózik el az elől sem, hogy kellően megokolt kérelemre, a mutat-

kozó szükség szerint, megfelelő anyagi támogatással segítse át a társulatokat a kezdet nehézségein.

A poprádvölgyi halászati társulatnak immár megvan a miniszterileg megerősített üzemterve s ezzel együtt adva vannak azok a keretek, a melyben dolgoznia kell; következésképpen csak az lehet már a kérdés, hogy az ott körvonalozott feladatot milyen sorrendben és minő eszközökkel öhajtja megvalósítani? Más szóval arról van szó, mi legyen a társulati tevékenység programja?

(Folytatjuk.)

Landgraf János.

~~~~~

A Tisza halászata hajdan és most.

Irta: Répássy Miklós.

(Folytatás.)

A halászati törvény. Társulatok.

A mértékadó körök végre belátták, hogy a megmaradt halállomány fenn nem tartható, ha *külön aktív munkával* nem gondoskodnak az okszerű óvásról és védelemről, s ott a hol szükséges segítőleg nem avatkoznak a természet munkájába. Vagyis a halászat nem maradhat egyszerűen csak a *halfogásra szorító foglalkozás, hanem annak a vizek rendszeres s okszerű művelését fel kell ölelnie*. Így keletkezett a halászatról szóló 1888. XIX. törvény, a mely 1899-ben lépett életbe.

E törvény alapján indult meg a Tiszán is a mentési munkálat. Sehol arra annyira szükség nem volt, mint épen itt. Itt változott legnagyobbat az állapot a mult-hoz képest.

Elsősorban is a már teljesen bizonytalanná vált jogviszony rendeztetett.

A halászati jogosultság megoszlása a Tiszán, sajnos, nagyon kedvezőtlen. A vizibirtok rendkívül szétdarabolt, a halászati jog pedig általában a meder tartozéka, a meder pedig a parti birtoké. A hány a parti birtokos,

Régi víz.

— A „HALÁSZAT” eredeti tározója. —

VI.

Irta: Jurán Vidor.

Hűvös szél sóhajt le a fenyves Bisztrínáról. Valamit sirat, a mi örökre eltűnt, valamit temet, a mi soha sem tér vissza.

Neki iramodva végig fut a völgy sivár tarlóin, hol nem is oly régen enyhe verőfényben fürdött a nyár hervadó díszje. Elmúlt az is, helyén megzördül a magányos kóró, a bogáncs s a kiaszott avar.

A lehullott levelek s az ugarföldek giz-gaza erre is, arra is kergetődzik, a búsan dúdoló szél fújja tánczukhoz Pán egyhangú sípját.

A völgy kanyarulatában elnémul a szél fájdalmas hangja, mintha csak megúnta volna a sok sirást, nyögést.

A hol a folyó zúgó árja tajtékzó dühhel iramodik a fenyves hegyoldalnak és széles hullámokban visszapattan a kiálló sziklákról, ott darócruhás alakok álldogálnak a gránitköves parton.

Valamin tanakodnak.

A vén Rabchen reggel érdekes hírral lepte meg a vízmelléki nagymestereket. A harmatos partot mérte végig, mikor e helyen ívó lazacokra akadt.

Az eszterháj alól előkerültek a villás szakok, a hajtórudak s az öreg hálók. Tömött sorban elállották a sebes folyást s mikor a meder gránitkövein megzördült a vén Tíne hajtórúdja, az ívó loszospár visszavágott a mélység felé.

A szakos sorban megvillant néhány sötét szem lángoló tekintete. A szélen álló Färber Tóni rántotta föl elsőnek a hálóját, melyet a náspár villámgyors iramodásában áttört.

Az eredménytelenségen tanakodnak most. A csöndesen hallgató Stefka szólal meg utolsónak:

— Ki kell vetni a kerítőhálót!

A fiatal halászegények boszúvágytól tüzelve teregetik szét az öreg hálót, néhány ügyes kanyarítással már is körül van zárva a mély víz. A parton megkézdődik a fásasztó munka. A karok aczélizmai megdagadnak, a háló kötele megfeszül, a hullámok haragosan megcsapkodják a háló oldalát, lassan megindul a vontatás

A körülzárt gyűrű egyre kisebbedik.

A part szélén hirtelenül gyors kavarodás keletkezik, a sekély vízben megcsillan a tejes bíbor oldala. Az egyik halász gyorsan aláágja erős hálóját és ügyes kanyarítással partra veti a ritka nagy állatot.

A lihegő vontatók körülállják a rengeteg halat, a sunyi Stefke pedig szakértően méregeti az 50 fontra becsült prédát.

***

Mint a futótűz terjedt el a zsúpfődeles faluban a hír: az új főbíró elzáratta az öreg Tinét.

És miért?

A vén halász ajándéknak elvitte a nagy lazacot, a főbíró szép szóval köszönte a megemlékezést s közbe meg is úszerezte beszédét az új törvény idézésével,

annyi a halászati jogtulajdonos; és nem elég, hogy egy-egy község határán belül is gyakran nagyon nagy a birtokosok száma, de a szemben lévő parton is rendszeren más és más gyakorolja a halászatot s a vízbirtok határa a folyó középvonala, a melyet gyakorlatilag, észrevehetően meghatározni nem lehet. Figyelembe veendő már most mindehez, hogy a halak tartózkodási helyüket élettani okokból folyton változtatják: az ívó vagy szaporító-helyek mások, mint a rendes tartózkodási helyek; más helyek alkalmasak ismét a teelésre s mások a háló kivetésére vagyis a hal kifogására. Ezek a helyek természetszerűleg a folyó egyes hosszabb szakaszain oszlanak el s a vízbirtok fent jelzett szét-daraboltságánál különböző birtokos tulajdonába tartoznak. Önként következik mindebből, hogy az egyes halászati jogtulajdonosok között a legnagyobb mértékű *érdekközösség* van úgy a vizek *művelését*, mint a *halfogást* illetőleg, a mely a leghatározottabban közös munkára vagyis a *társulásra* utalja őket.

A társulásra vonatkozólag egyébként maga a törvény is határozott rendelkezéseket tartalmaz a mennyiben a 14. §-ban kimondja, hogy nyílt vizeken a halászatra jogosultak jogukat *önállóan* csak akkor gyakorolhatják, ha vizük oly terjedelmű, hogy azon a halászat okszerűen és a szomszéd halászati jogtulajdonosok érdekeinek sérelme nélkül üzhetők, különben pedig kötelesek társulni s jogukat csak együttesen, társulat keretében gyakorolhatják. Ha pedig a halászati társulat az érdekeltek vízterület szerint való többségével meg nem alakul, vagy ha az alapszabályokban megállapított kötelességeit nem teljesíti, vízterületén a halászati jog a földművelésügyi miniszter rendelete alapján a hatóság által 6 évre bérbe adandó. (47. §.)

A törvény eme rendelkezése alapján indult meg a Tiszán is a halászati társulatok alakítása s a közvetlen előzőkből megérthető, hogy a megfelelő hatósági eljárás során a halászati jogosultság nagy mértékű szét-darabolt-

sága mellett a halászat *önálló* gyakorlására jogosítható jogtulajdonos a folyó mentén nem akadt.

Igy alakult meg a Dunába való torkolástól fel Vásárosnaményig, vagyis a folyónak halászati szempontból jelentős s egytermészetű szakaszán összesen 11 halászati társulat, a melyekre vonatkozó főbb adatok az I. táblázatban vannak összefoglalva. A 12. társulat a legfelső szakaszon tervben van.

Az a szerves összefüggés, a mely a Tisza és mellékfolyóinak halászata között, a vizek egytermészetű szakaszán fennáll, szükségessé tette ezeken a mellékfolyókon is a halászati társulatok szervezését. Az ezekre vonatkozó adatokat a II. sz táblázatban közöljük. Itt is csak a legfelső mellékfolyón, a Szamoson, van még olyan vízszakasz, a melyen a társulat alakítása befejezve nincs.

A társulatok üzemterve. Mindezen társulatoknak az a legfőbb céljuk, hogy a hatáskörükbe tartozó vizeken a halászat egyöntetű, okszerű gyakorlását biztosítsák. Minden társulatnak megvan a közgyűlésileg megállapított és miniszterileg jóváhagyott *üzemterve*, a mely a halászat gyakorlásának módját a társulat területén részletesen szabályozza.

A miniszteri felügyeleti jog érvényesítésével sikerült azt is megvalósítani, hogy ezeknek a társulatoknak üzemtervei a fő elvekben teljesen egyöntetűen állapítottak meg s így a halászatot tulajdonkép nemcsak az egyes társulatok folyószakaszain, *de az egész Tisza közép s alsó folyásán, valamint összes jelentékeny mellékfolyóján is teljesen egyöntetű üzem szerint lehetne művelni.*

Különösen három dolog az, a melyre az üzemtervek súlyt fektetnek:

1. A mennyiben a társulat tagjai nem együttesen hasznosítják az egész társulati vízterületet, megállapít bizonyos *terület-minimumot* olyan értelemben, hogy aki ennél a területnél kevesebbel bír, az maga külön nem értékesítheti területét; az ilyen jogosultaknak tehát

A mézes-mázos szavaknak hecsukás lett a vége.

A falú legházszartosabb asszonyai egy bolyba verődtek, a többiek a kapuk fájához támaszkodva hallgatták a vitakozókat.

— Szégyen, gyalázat egy becsületben megőszült embert annyira meggyalázn! — tört ki a zsvajból egy-egy méltatlankodó hang.

Ötödnapra haza került a vén halász. A szikár ember görnyedten vánszorgott, részvét és szánalom gerjesztő bús tekintetét tétován hordta szét. Az emberek csoportokba verődve nézték a méltatlanul megbántott öreget, kit néhány szóztalan halász s a falu cigánya követett.

A kis ház küszöbén siró anyóka fogadta őket. Nem panaszkodott, csak zokogott: némán, szóztalanul. A Tíne észre sem vette, vagy talán nem is akarta, csak ment — egyenesen a lyceum sövényes udvarba.

Hosszú szárítóköteleken ki volt feszítve a sok háló, az öreg ember éles halászkésével végig hasította valamennyit, rongyaikat az udvar sarkába lökte. Az eszterhéj alól előhúzta a családi ereklyéket, melyekhez egy hosszú élet sok — szép emléke fűződött. Oda lökte a szépapától örökölt szigonyt s feszítővasakat a félenken meghúzódott cigánynak:

— Nesze Csicsó, jó lesz ez patkónak is, minek rozsdásodjék ezután a fészterben?

Aztán befordult az alacsony kis szobába s a régi láda fenekéről előkaparta az összekuporgatott vagyonkáját. A kopott bankókat az asztalra lökte:

— Ez a tiéd Andris fiam! Elzüllött már az apai ház,

a régi életnek vége. A nagy tengeren túl a fekete földben majd másképp boldogulsz

Elcsukló, keserves zokogás volt a válasz, a Csicsó cigány s az Andris gyerek sirt az egyik sarokban.

***

Azóta vége itt mindennek.

A rengeteg fűzesnek, mely a Poprád partjaihoz rúgott, se hire, se hamva, letarolta a fejsze... a kapa...

Az őrtüzek imbolygó zsarátnoka rég elhamvadt... a kormoshajú bográcsokból, melyekben oly sokszor párolgott a finom halászlé, szilánkok sem maradtak meg.

Eltűntek a régi mesterek is, odavándoroltak a hegyoldal nyárfái tövébe. A vén Tíne kezdte meg a sort, többi követte és csak a kis doktor rázta meg mindannyiszor a fejét:

— A szív... az a bolondos szív...

Velök sírba szállott egy tüneményes világ poézise, hagyományja, legendája... melyet sem a modernia, sem a kultúra visszateremtenei nem tud. Eltűntek a zsúpfödels csiri-putri vityillók is, oly idegen, olyan új ma a falú.

Húvös szél sóhajt le a fenyves Bisztrináról.

Valamit sirat, a mi örökre eltűnt, valamit gyászol, a mi sohsem tér vissza. *Régi életről, régi vizről* danol s neki iramodva végig fut a völgyön, de nem érti meg senki — semmi, csak az *Ördöghöve* mohos sziklafala.

I. Halászati társulatok a Tiszán.

Folyó szám	A társulat		Székhelye	Megalakulásának éve	Vízterületnek kiterjedése kat. hold	Megjegyzés
	c z í m e	s z a k a s z a				
1	Alsó-tiszai halászati társulat	Titel—Bács—Petrovoszellő	Török-Becse	1898	5691	—
2	Zentavidéki halászati társulat	Mohol—Martonos	Zenta	1899	3374	—
3	Csongrád-szegedi tiszai halászati társ.	Gyula—Csongrád	H.-M.-Vásárhely	1898	4800	—
4	Szolnokvidéki alsó-tiszai hal. társulat	Újfalu—Bessenszög	Szolnok	1898	6000	—
5	Szolnokvidéki felső-tiszai hal. társulat	Fegyvernek—T.-Füred	Szolnok	1898	4405	—
6	Borsodi tiszai halászati társulat	Egyek—Szederkény	Mező-Csáth	1898	2656	—
7	Tiszadob-taktakenézi urad. hal. társ.	Tiszadob—Taktakenéz	Tisza-Dob	1899	500	—
8	Tiszaeszlár-taktaköz-dadai hal. társ.	T.-Dada—T.-Eszlár	Tisza-Lök	1899	868	—
9	Tokaj-nagyhalászi tiszai hal. társulat	Tokaj—Nagyhalászi	Nyiregyháza	1899	2159	—
10	Záhony-czigándi tiszai hal. társulat	Nagy-Czigánd—Záhony	Király-Helmecz	1898	2409	—
11	Vásárosnamény-csapi tiszai hal. társ.	Csap—Vásárosnamény	Nagy-Lónya	1900	2203	—
12	—	Jánd—Tisza-Újlak	—	—	1530	Tervezett társulat

csoportosulniok kell, illetőleg közvetlen szomszédjaikhoz kell csatlakozniok.

A terület-minimumot bérlet vagy albérlet czéljából feldarabolni nem szabad: azon csak egy ember gazdálkodhat.

Ezzel a rendelkezéssel előre meg van határozva, hogy legfeljebb *hány önálló halász működhet* a társulat vízterületén s így eleje van véve a túlhajtott versengésnek, amely a víz kizsárolására vezet.

2. Kiköti, hogy a mennyiben a vízterületek bérbeadása útján hasznosíthatnak, a *bérleti idő* tartama legalább 6 év legyen.

Ennyi időt kell ugyanis körülbelül arra számítani, hogy a halak kifejlődjenek, ivarérettek legyenek s fajfentartásukról szaporítással megfelelően gondoskodhassanak. Ha tehát a bérlő ennyi, vagy ennél hosszabb ideig ura a területnek, saját jól felfogott érdekében fogja kimélni a kis halat, hogy mint nagyot kifoghassa.

3. A társulat kötelékébe tartozó vízterületre nézve *általános tilalmat* állapít meg arra az időre, amelyre az ottani halak ivása esik. Az általános tilalom idején senkinek semmiféle eszközzel sem szabad halásznia.

A törvény az egész országra vonatkozván, tudvalevőleg csak egyes halfajtákra állapít meg tilalmat; ezt a részleges tilalmat gyakorlatilag ellenőrizni azonban szinte lehetetlen. A halász mindig ott ülhet a vizen, senki sem tudhatja, mit fog ki. A társulatok kisebb területekre alakulván, amelyekben ugyanazon szintájú s így körülbelül egy időben ivó halak honosak, indokolt, hogy a kiméletnek legegyszerűbben ellenőrizhető s így leghatásosabb módját alkalmazzák.

A Tisza közép s alsó folyása kivétel nélkül *tavaszi ivású* halaknak a hazája. Ezekre tekintettel a törvény ápril 1-től június 15-ig tiz gazdaságilag értekeesebb halfaj fogását tiltja, (tokfélék, süllő, márna, ponty) sőt a ponty tilalmát július 15-ig terjeszti ki. Az itt megalakult

II. Halászati társulatok a Tisza mellékfolyóin.

Folyó szám	A folyó neve	A társulat		Székhelye	Megalakult	Vízterületnek kiterjedése kat. hold	Megjegyzés
		c z í m e	s z a k a s z a				
1	Maros	Marosvízi halászati társ.	Szeged—Petris	Arad	1898	8249	—
2	Hármas-Körös	Hármas-körös hal. társ.	Técs—Mezőberény	Gyoma	1898	2140	—
3	Fehér-Körös	Kettős-körös hal. társ.	Körös-Tarcsa—N.-Várad	Nagyvárad	1898	1100	—
4	Sebes-Körös	Sebes-körös hal. társ.	Körös-Tarcsa—Gyulavári	Gyula	1898	350	—
5	Bodrog-Laborcz	—	Tokaj—Deregnő	—	—	1171	Hatóságilag bérbeadva
6	Latorcza	La'orczei hal. társ.	Szent-Mária—Geőcz	Szürte	1900	1100	—
7	Szamos	—	Olcsva—Szatmár-Németi	—	—	1857	Terv. társulat
8	„	—	Pálfala—Barlafalu	—	—	1193	„ „
9	„	Zsibóvidéki hal. társ.	Balotafatu—Turbucza	Zsibó	1897	2331	—
10	„	—	Surduk—Deés	—	—	1770	Terv. társulat

társulatok üzemtervében úgy van az általános tilalom megállapítva, hogy annak ideje április 1. és június 15-ike közé esik — csaknem mindeniknél ápril 10-től június 10-ig — amikor tehát amúgy se szabad valamirevaló értékesebb halat fogni.

Az üzemtervek eme rendelkezései semmi különösebb terhet nem róznak az érdekeltekre, mégis már magukban elegendők a meglévő halállomány fentartására; legfőbb előnyük azonban, hogy *biztosítják mindama munkák sikerét, amelyek célja ennek az állománynak a gyarapítása.*

A társulatok működése. Itt aztán lehetetlen, hogy egy kis kitérést ne tegyünk annak a nagyon lábrakapott balhiedelemnek az eloszlatására, mintha a halászati törvény hiányossága, rosszasága volna az oka annak, hogy folyóvizeink halállománya nem gyorsabban gyarapodik. Az imént láttuk, hogy a törvény alapján a jogtulajdonosok minő szilárd alapot nyerhetnek az okszerű együttműködésre, munkára. Nem olyan rossz az a törvény, ha vannak is tagadhatlan hiányai. Hanem, ha a törvényekről általában el lehet mondani, hogy annyit érnek a meny nyire végrehajtják azokat, a halászati törvénytől még azt is hozzátehetjük, hogy *annyit ér, amennyire igénybe veszik azok, a kiknek számára készült!* Kizárólag magánosok joga felett intézkedvén, rendelkezései csak passzív természetűek lehetnek: tiltók s korlátozók; az aktív munka — eredmény pedig csak attól várható — az egyeseket illeti meg. A legnagyobb hiba az, hogy társadalmunk ezt az elsősorban saját érdekében álló kötelességét nem teljesíti.

Nézzük csak végig magukat a társulatokat.

Az alsó-tiszai halászati társulat megalakulása óta (1898) működésének semmi pozitív jelét nem adta. Azon a szakaszon minden a régiben van.

A zentavidéki halászati társulat megalakulván 1899-ben, teljesen tisztázta vízterületén a halászati jog viszonyát, tervezi a „Nagybudzsáki“ és „Pánai“ holtágak, valamint az ó-kanizsai Kis-Tiszának ivadék nevelésére való felhasználását, azonban a legutóbbi 1902. évi rendes közgyűlésén a többség mégis a társulati I. vizszakasz egységes kezelése ellen nyilatkozott; pedig ez a legfőbb feltétele az előrehaladásnak.

A csongrád-szegedi halászati társulat az érdemleges munkában legelől jár. 1898-ban megalakulván, 1903. január 1-vel tülesett az átmeneti állapoton s a 4800 k. holdat kitevő vízterületét három szakaszban értékesíti. (I. szakasz = 1476 k. hold, II. szakasz = 1724 k. hold, III. szakasz = 1600 k. hold) Évi költségvetéseiben rendes tételként szerepel az örök jutalmazása s a kiöntésekbe és kubikgödörbe rekedt ivadék kihalászása.

A szolnok-vidéki alsó-tiszai halászati társulat azonban már teljes közömbösséget mutat. Megalakulása (1898) óta működésének semmi jele.

A szolnok-vidéki felső-tiszai halászati társulat tisztázva a halászati jogviszonyokat, a hatáskörébe tartozó vízszakaszt 3 részre osztva egységesen kezeli s 1902. január 1-vel egészen új, jóváhagyott üzemtervének megfelelő szerződéseket kötött. (I. sz. = 1469 k. hold évi 1200 korona bér; II. sz. = 1022 k. hold, III. sz. = 1915 k. hold.) A kubikgödörbe rekedt ivadékot halásztatja.

A borsodi tiszai halászati társulat vezetői tervbe vették a szederkényi morotva és tiszakeszi holtágnak ivadéknevelésre való felhasználását; a tagok közömbössége folytán azonban a szép terv megvalósítása mai napig

sem sikerült, *pedig a végrehajtáshoz szükséges államsegély biztosítva van.*

A tiszadob-taktakenézi s a tiszá-eszlár-taktaköz-dadai halászati társulatok működéséről semmit sem tudunk feljegyezni.

A tokaj-nagyhalászi tiszai halászati társulat 1902. évi rendes közgyűlésen határozta el, hogy a társulati vízterületet ugyanazon év május hó 1-től kezdődőleg 5 szakaszra osztva adja bérbe s így teljesen rendezett állapotot terem.

A záhony-czigándi halászati társulat ezt az eredményt már 1900. szept. 1-én elérte, midőn az egész társulati vízterületet egy bérlőbe adta ki 6 évre. Igaz, hogy az évi bérösszeg 814 korona, az egész területhez képest, a mely 2400 kat. hold, aránylag csekély, „de — mondja a választmány jelentése — ha visszatekintünk az elmúlt évekre, a mikor a bérlők *egy pár kiló hallal* tudták le a bérösszeget, lehetetlen el nem ismernünk, hogy a társulat rövid működése sikert mutat fel.“ A bérlő azokat a területeket, a melyek haltenyésztés céljaira alkalmasak, köteles a bérlőből kiengedni, a miért az aránylagos bérösszeg részére leszámítatik.

A vásárosnamény-csapi halászati társulat igyekezetét rendkívül békíti az a körülmény, hogy a Tiszával kapcsolatos s ivadéknevelésre alkalmas holtágak rendeltetését még a hatósági közegek is elsősorban a *kender-áztatásban* látják!

(Folytatjuk.)

Jogesetek.

I.

Zárt vízből fogott halak származását utólag igazolni nem lehet.

„T. S. ellen folyamatba tett halászati kihágási ügyben hozott II. fokú ítéletet akként változtatom meg, hogy a vádlott pénzbüntetését — tekintettel büntetlen előéletére — 25—25, összesen 50 K-ra szállítom le.“

„Az utólag megszerzett bizonyítványok nem voltak elfogadhatók, mert vádlott a tárgyalás alatt a zárt vízből történt fogást szakember létére védelmére fel sem hozta, de még a törvény a bizonyítvány felmutatását a szállítás vagy eladás alkalmával követeli meg, és ez a mulasztás utólag nem pótolható és mert a bemutatott bizonyítványok nem is igazolják, hogy az ezek szerint szállított halak azok voltak, melyek miatt panaszlott ellen az eljárás megindított.“

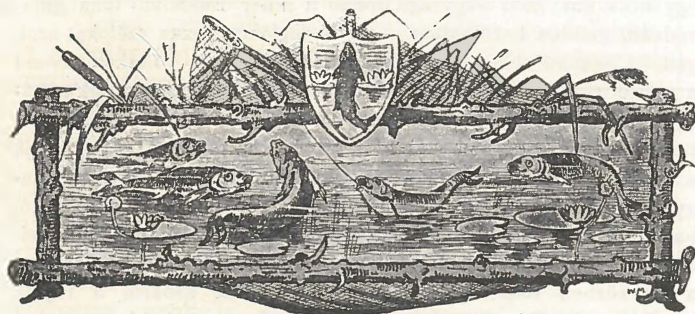
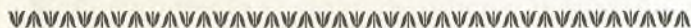
„Végül helytelenítem a hatóság azon mulasztását, hogy jöllehet e feljelentés szerint a kihágást többen

kövétek el, az eljárás mégis csak vádlott ellen tétetett folyamatba.“ (Földmívelésügyi miniszter, 1902. évi 60,733 sz.)

II.

„A. S. ellen folyamatba tett halászati kihágási ügyben hozott másodfokú ítéletet panaszolt felebbezésére felülvizsgálván, azt akként változtatom meg, hogy vádlottat a 65. §. c) pontjára alapított büntetés alól felmentem, s az ítélet összbüntetést kimondó részének hatályon kívül helyezésével az I. fokú ítélet által a 65. §. a) pontjához képest meghatározott büntető rendelkezést hagyom helyben s ezenfelül vádlottat a 62. §. b) pontja alapján 15 nap s végrehajtás terhe alatt s az I. fokú ítéletben megjelölt célra lefizetendő 100 korona pénzbüntetésre, ennek behajthatlansága esetén 5 napi saját élelmezésen kitöltendő elzárásra ítélem.“

„Mert a 65. §. c) pontja szerint az büntetendő, a ki másnak nevére szóló vagy érvényességére nézve lejárt halászcijeggyel halászik; vádlottnak azonban nem volt halászcijegye s csupán e miatt azért nem volt büntetendő, mert egyéb kihágást is követett el. Mert továbbá Balogh Ferencz erdőőr vallomása szerint vádlott őt lelvéssel fenyegette, s ezzel a 62. §. b) pontja által feltételezett veszélyes fenyegetés tényét követvén el, szigorúbban volt büntetendő. Végül összbüntetés azért nem volt alkalmazható, mert halmazat esetén az 1879: XL. t. cz. 29. §-ának b) pontja alapján a pénzbüntetés mindenik kihágás miatt külön-külön állapítandó meg.“ (Földmívelésügyi miniszter, 1902. évi 105584 sz.)

— O VEGYESEK O —

Állami segedelem. A szolnok-vidéki felső-tiszai halászati társulat kérelmére a földmívelésügyi miniszter a társulat területéhez tartozó és le nem csapolható kubikgödrökben, valamint a szalóki holt Tiszában megrekedt halivadék kihalászása és a Tiszába való visszahelyezése körül teljesített munkálatok alkalmával felmerült s a folyó évben felmerülendő költségek fedezésére 743 88 K. állami segédelmet engedélyezett a társulatnak.

Anyapontyok szétosztása. A földmívelési kormány felhatalmazta az országos halászati felügyelőséget, hogy negyven pár anyapontyot vásároljon s ezeket a közvizek behalásítása érdekében létesült fiasító-telepek s az esetleges folyamodók között díjtalanul szétosztthassa.

Jutalom. A földmívelésügyi miniszter úr a halköltőtelepek kezelőinek a múlt év folyamán kifejtett tevékenységük megjutalmazására 670 K. folyósított és megbízta az orsz.

halászati felügyelőséget, hogy ebből 11 egyénnek egyenként 50—50 koronát, 4-nek pedig fejenként 30 koronát fizessen ki.

A Lócse-patak halasítása. A Lócse-patak középső szakaszát a „Lócsei pisztráng-tenyésztő-társaság“ béreli. A halásztársaság tagjai lelkes barátai a halászati sportnak s minden lehető megtesznek a patak pisztráng-állományának emelésére. A közösen bérelt patakrészt szakaszokra osztották egymásközött azzal a kikötéssel, hogy mind-egyikük csak saját halászó-területén horgászhat s a horgászás egész idenye alatt minden egyes tag csak a meghatározott csekélyszámú pisztrángot foghatja ki. A halászat gyakorlásának ily megszorításán kívül más hatósábrabb eszközhöz is nyúlt a társaság a patak behalásítására költőházat állított fel az egyik mellékpatak mentén az ú. n. Dolina közelében. A költőházban évente 30,000 db pisztrángikra fog költés alá kerülni s az abból kikerülő ivadék lesz hivatva a Lócse-patak pisztrángállományának emelésére. m.

A pisztrángikra érzékenysége igen érdekes megjegyzést tesz dr. Hofer. Köztudat az, hogy ezek az ikrák a fejlődés első szakában — míg a szempontok meg nem jelennek — igen érzékenyek minden mozgatás, rázkód-tatás iránt. Dr. Hofer azonban kísérletezett külön hizó pisztráng-féle halak ikráival olykép, hogy azokat a megtermékenyítés után azonnal erős áramú vízzel *folytonos mozgásban tartotta*. Az ikra fejlődése nem volt ugyan kifogástalan, de nem is valami nagyon rossz, mert csak mintegy 20% ment tönkre. Ebből azt következteti, hogy a frissen megtermékenyített ikrának fejlődése első időszakban sem nagyon árt az *egyenletes, lassú mozgás*; annál károsabbak azonban a hirtelen lökések, vagy a nyomás, a minek különösen a *helytelen csomagolásnál* van az ikra kitéve. Az oka ennek az, hogy a fiatal embryo szövetsejtjei még nagyon gyengék s a rázkód-tatás, vagy nyomás következtében könnyen szétváltnak, a mi aztán az ikra elpusztulását is okozza. Később ezeket a sejteket a képződő erősebb szövetek kötik össze s így az ikra ellentállóbbá válik.

(Allg. Fischerei-Zeitung.)

Fürdőtelep a pisztrángtenyésztés érdekében. A Trencsén-megyében fekvő Rajecz-fürdő mozgalmat indított a Rajezankapatak és mellékágai a Bistriczka, Porubka stb. patakok pisztránggal történő behalásítására. A mozgalomhoz több vizibirtokos csatlakozott úgy, hogy egybevéve mintegy 60—80 km. hosszú vízfolyás kerülmé rendszeres népesítés és gondozás alá, ha az érdekeltek társulattá alakulnak. A fürdő-telepen egy meglehetősen nagy tó is van, a mely a patakok gazdasági értékesítésénél mint a kifogott halak raktározó helye tehet igen jó szolgálatot, de még behalásítva a fürdő konyháját, részben saját magá termelte anyaggal is elláthatja. A benépesítésre használandó ivadék Rajecz-fürdő fog költetni, úgy a patakok mint a tó számára, illetőleg már folyik is a pisztráng-ikrák költése, miután a költőház a tél folyamán már el is készült.

Hogyan kell a halat megölni? Ezt úgylátszik a hollandok tudják és gyakorolják is igazában, legalább ők azt állítják, hogy azért jobb ízűek az ő páczoltan vagy frissen fogyasztható halaik a másutt készített hasonló fajta halaknál, mert tudják a módját annak, hogyan kell megölni a halat, hogy annak a húsa azután kemény és jóízű legyen. Az a módja a hal megölésének, amit a mi konyháinkban szelvényben követnek, egyszerűen megvárva míg a szárazon maguktól elpusztulnak vagy jobb esetben azzal siettetve végüket, hogy fejüket valami súlyosabb

tárgygyal összeúzzák, a hollandok előtt annyira szokatlan, hogy meg sem eszik a maguktól eldöglött halakat, hanem csakis a levágottakat. A levágásnál pedig az az eljárásuk, hogy éles késsel közvetlen a hal feje mögött mélyen bevágják úgy, hogy az erős vágás az agyvelőt a gerincvelőtől elválasztja, ami azonnali halált okoz. Ezután a hal testét keresztbe többször bevágják, ami arra való, hogy föllehessen ösmerni a halat levágott-e vagy lassan eldöglött. A levágott halaknál ugyanis a hús felülete kissé megduzzad az oldalbevágások nyomán, míg a maguktól elpusztult halaknál ez a jelenség nem mutatkozik.

Tengerjáró hal-e a szivárványos pisztráng? Hannóver német tartomány folyóinak halásztására a hemeringeni központi halköltő telepen évek óta növelnek már lazacivadékat, a melyeket azután őszszel bocsátanak be a patakokba, amidőn már körülbelül 10 cm. hosszúságúakra megnöttek. Az erősebben fejlett példányok közül néhány száz darabot maradtandó jelzéssel látnak el, hogy ezen az alapon vándorlásukat tanulmányozni lehessen. Az eddigi tanulmányok eredménye azt mutatja, hogy a behelyezett egy nyaras lazacok még azon évben vagy legkésőbb a következő év folyamán fölkeresik a tengert, ahonnan csak akkor térnek vissza amidőn ivarérettekké lettek.

Újabban szivárványos pisztrángivadékkal is népesítik a patakokat s a lazacoknál a vándorlás megfigyelésére tett kielégítő kísérletek arra indították az intézetet, hogy tanulmányozza ezt a halfajtát, vajjon igazán tengerjáró-e mint sok helyről hallani lehet, vagy csupán folyóbeli hal?

Kíváncsiak vagyunk a tanulmányozás eredményére, mert nálunk már körülbelül 10 éve népesítettnek a patakok szivárványos pisztrángivadékkal s meghonosodottnak is mondhatjuk azt, de csak mint folyóbeli, édesvízi halat, mert arra, hogy folyóinkból a tengert felkereste volna, egyetlen egy adatunk sincsen. A nálunk tett megfigyelések egyáltalában nem úgy tüntetik fel a szivárványos pisztrángot mintha vándorhal volna; helyhez kötött halmak mondják azt, a neki való hely azonban nem a patak magasan fekvő régiója, ahol a sebes pisztráng lakik, hanem a lentebb fekvő, csendesebb, mélyebb vízfolyású patak rész.

Vízfertőzés érdekes esetéről ad hírt az „A. Fischerei-Zeitung“ m. évi 22. számában: Egy pisztrángos patakon működő bronzhámor ellen a patak halászati jogtulajdonosa panaszt tett, hogy a víz fertőzése következtében a pataknak a hámor alatti szakaszán teljesen eltűnt a pisztráng. A szennyezés abból állott, hogy a bronzsín előállítására szolgáló ötvény szalagokat (85% réz,

15% cink) híg kénsavval és borkőoldattal tisztítják s a lúgot a patakba bocsátották. A panasz tárgyalásánál szakértőket alkalmaztak. Az egyszerű vegyi elemzésből, bár a káros anyagok és a szabad kénsav jelenléte is ki volt mutatható, semmi biztosat nem lehetett következtetni, mert a hígítás oly mértékű volt, hogy az anyagok közvetlenül nem hathattak károsan a halakra. Azt a megállapítható tény pedig, hogy a pisztrángok a hámor alatti szakaszról eltűntek, a panaszlott egyszerűen a zsaroló halászatnak tulajdonította. A szakértők azonban vizsgálat tárgyává tették a patakban élő többi szervezeteket is és felette érdekes dolgokat találtak. Már a leglaikusabb szem is észrevehette, hogy a hámor feletti patakszakaszon a növényzet üde, egészséges; alatta pedig senyvedő, beteges. Hasonló volt a helyzet az állatvilágra nézve. A víztől borított sáslevelekre tapadó légyálcák, a bolhák és a tegzes légy álcái, — mint az ilyen patakok köz smert s nagyszámú lakói, — a felső részen feles mennyiségben voltak találhatóak, a hámor alatt azonban alig lehetett nyomukra akadni. Természetes volt ebből az a következtetés, hogy a szennyezés által a pisztráng legfőbb tápláléka kipusztulván, ő maga is eltűnt az illető patakszakaszból, bár a víznek közvetlenül méregező hatása nem is volt rá. — A panaszlottat a bíróság el is ítélte.

—p.—

Poroszországban halászati célokra a községeknek állami segedelemet nyújtanak az erre hivatott hivatalok közvetítésével. A segedelemért folyamodni kell, kiterjeszkedvén a kérvényben a célon és az igényelt összegben kívül a vonatkozó indokokra, nemkülönböztetve annak kötelező kijelentésére, hogy a szükséges összeg felét a kérvényező sajátjából kész fedezni. Magánosok ily állami segedelemben csak kivételesen és különösen megokolt esetekben részesülhetnek, akkor is csak egyszer és nem többször.

Fztg.

Hinár pusztítása hattyúkkal. Egy tapasztalt gazda beszéli, hogy egy 6-7 kat. hold nagyságú tóban a hinár rendkívül elbatalmasodván, gondos tisztogatása — a tó legfőképp luxus célokat szolgált — nagyon sok pénzbe került. Hattyúk nem voltak a tavon; a tulajdonos nem igen volt barátjuk Végre mégis hozattak néhányat. Az eredmény meglepő volt; a hinár rövid idő alatt észrevehetőleg fogyott s ma már 14 darab hattyú teljes n tisztán tartja a tavat. A dolgot a következőképp magyarázta. A hattyúknak nagyon szűken adtak eleséget, úgy, hogy kénytelenek voltak a tóban keresni táplálékot. Hosszú nyakukkal a víz alá bukván feltépték a hinárszálakat, aztán végig szopogatán csőrük között — a mit közben össze is tördelték, — leszédtek azokról a rajtuk tapadó mindenféle állatokat. A vízbe visszajuttatott hinárszálakat aztán az ár szépen odagyűjtötte a kifolyó zsálp elé, a honnét könnyű szerrel ki lehetett azokat szedni. — Sajnos, halastavaknál ezt a módszert alig lehet alkalmazni, mert az éhes hattyúk a halakat se igen kimélnék, aztán meg a hinárral együtt a legjobb természetes haltáplálékot is ők fogyasztanák el. p.

— "Patria" nyomdai részvénytársaság nyomása Budapesten. —

Pontyivadék-eladás.

Nagyméltóságú Gróf Karátsonyi Jenő ur temesmegyei rizstelepén egy és kétnyaras gyorsnöve csehpony-ivadék eladó.

Karátsonyi Rizstelep via Bánlak.

Az intézőség.